

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o evropskem instrumentu za demokracijo in človekove pravice (EIDHR)

(2009/C 182/03)

Poročevalec: **g. IULIANO**

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 10. julija 2008 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

Evropski instrument za demokracijo in človekove pravice (EIDHR).

Strokovna skupina za zunanje odnose, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 11. decembra 2008. Poročevalec je bil g. IULIANO.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 450. plenarnem zasedanju 14. in 15. januarja 2009 (seja z dne 15. januarja) s 115 glasovi za in 4 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Krepitev ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic

EESO poziva k večjemu vključevanju ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic ⁽¹⁾ v politike Evropske unije z uporabo razpoložljivih geografskih in tematskih instrumentov, vključno z evropskim instrumentom za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) kot dopolnilnim instrumentom.

EESO vabi Evropsko unijo, da spričo nedavnega sprejetja izbirnega protokola k Mednarodnemu paktu Združenih narodov o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah pozove k splošni ratifikaciji in izvajanju pakta in njegovega protokola (glej prilogo 1).

1.2 Socialni dialog in dostojno delo med prednostnimi nalogami EIDHR

V okviru uveljavljanja ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic ter kot enega od predpogojev za ohranjanje miru in

demokratskega razvoja držav EESO poudarja pomen zaščite vseh vidikov dela, ki je osrednja sestavina družbene identitete in državljske pravice vsakega posameznika ⁽²⁾. EESO opozarja na povezavo med zaščito pravice do dela in vseh s tem povezanih pravic, opredeljenih v ključnih konvencijah Mednarodne organizacije dela (pravica do dela, pravica do organiziranja in kolektivnih pogajanj, nediskriminacija na delovnem mestu, prepoved otroškega in prisilnega dela), in jih priznava kot temeljne človekove pravice. Zato morata biti dostojno delo (kakor ga opredeljuje MOD) in socialni dialog, kot temeljna predpogoja za uveljavljanje in varovanje delovnopравnih pravic, ustrezno priznana kot prednostni nalogi EIDHR.

1.3 Podpora socialnim partnerjem

Socialni partnerji (delavske in delodajalske organizacije) so kot nosilci socialnega dialoga nepogrešljiv dejavnik in partner EU na tem področju. Socialni partnerji morajo biti v celoti vključeni v politični dialog in imeti možnost prejemanja neposredne podpore.

1.4 Krepitev vloge civilne družbe v procesih posvetovanja o človekovih pravicah

EESO poziva EU, naj v zunanjih politikah, ki jih sprejema, vedno postavi v ospredje cilje spodbujanja demokracije in človekovih pravic, in povsod, kjer je možno, ciljno naravna tematske programe in instrumente, namenjene organizirani civilni družbi.

V ta namen EESO poziva institucije, da pretehtajo vlogo civilne družbe v zunanji politiki EU o človekovih pravicah in možnost, dajo neposredne vključijo v pripravo in izvajanje te politike.

⁽¹⁾ Členi 6 do 15 Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah priznavajo: enakopravno uživanje vseh ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic za moške in ženske, pri čemer se države pogodbenice zavezujejo, da to načelo prenesejo v resničnost. (člen 3)

- pravico do dela;
- pravico do pravičnih in ugodnih delovnih pogojev;
- pravico do ustanavljanja sindikatov in članitve v njih;
- pravico do socialne varnosti, vključno s socialnim zavarovanjem;
- da morajo biti družina, matere, otroci in mladina deležni čim širšega varstva in pomoči;
- pravico do zadostnega življenjskega standarda;
- pravico do najvišjega dosegljivega standarda fizičnega in mentalnega zdravja;
- pravico do izobraževanja in
- pravico do udeležbe v kulturnem življenju.

⁽²⁾ Člen 23 Splošne deklaracije človekovih pravic v zvezi z dostojnim delom, povzet po členih 6, 7 in 8 Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah iz leta 1966.

Pred pripravo strateških dokumentov, vključno z dokumenti posameznih tretjih držav (državni strateški dokumenti – *Country Strategy Paper*, CSP), se je treba sistematično posvetovati z organizirano civilno družbo.

1.5 Vloga EESO: usmerjanje, spremljanje in ocenjevanje

EESO zahteva, da se ga formalno vključi v proces notranjega posvetovanja pred letnim ali večletnim strateškim načrtovanjem dejavnosti EIDHR. Na ta način lahko prispeva rezultate sodelovanja s partnerji civilne družbe iz tretjih držav, s katerimi ima posebne odnose (okrogla miza Indija-EU, evro-mediteransko območje, države AKP itd.). Zahteva tudi, da se z njim opravi posvetovanje v zvezi z vmesnim pregledom in oceno EIDHR.

EESO želi v tem procesu imeti dejavno vlogo, pri čemer bi se opiral na lastne izkušnje in posvetovalne „mreže“ (ekonomski in socialni partnerji ter ekonomsko-socialni sveti).

EESO predlaga premislek o ustanovitvi kontaktnih točk („*focal points*“) za podporo zagovornikom človekovih pravic, ki bi institucijam in organom EU omogočile, da v skladu s svojimi pristojnostmi delujejo znotraj mreže.

EESO ima lahko v odnosu do civilne družbe pomembno vlogo tudi na področju spremljanja povolilnega dogajanja in tako prispeva k utrjevanju demokratičnih sistemov.

EESO predlaga, da se po zgledu Evropskega parlamenta ustanovi odbor za spremljanje EIDHR, ki bi imel nalogo odzvati se na nujne zahteve za posvetovanje v okviru novih postopkov, uvedenih za finančne instrumente, ter zagotoviti spremljanje programov in izvajanje EIDHR..

2. Evropska unija in človekove pravice

2.1 Varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin je eden glavnih ciljev Evropske unije tako znotraj njenih meja kot tudi v odnosih s tretjimi državami. Člen 6 Pogodbe o Evropski uniji navaja, da Evropska unija „temelji na načelih svobode, demokracije, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne države, ki so skupna vsem državam članicam“. Člen 7 določa mehanizem sankcij v primeru, da država članica huje in trajno krši te pravice.

2.2 Člen 11 pogodbe obravnava tudi varstvo človekovih pravic v odnosih EU s tretjimi državami. Pogodba iz Nice, sprejeta decembra 2000, razširja cilj varovanja človekovih pravic

in temeljnih svoboščin in ga umešča v okvir dejavnosti razvojnega sodelovanja in vseh drugih oblik sodelovanja s tretjimi državami (člena 181 in 181a PES). Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, sprejeta na vrhu v Nici leta 2000, je temeljno izhodišče za obravnavanje vprašanj, povezanih s človekovimi pravicami, tako znotraj Unije kot tudi v njenih zunanjih odnosih ⁽³⁾.

2.3 Zaradi pospešenega procesa globalizacije v zadnjih desetletjih postaja varstvo človekovih pravic za EU čedalje pomembnejše, zlasti kadar gre za njene odnose z državami v razvoju. Komisija in Svet s soglasjem Evropskega parlamenta ⁽⁴⁾ že dolgo poudarjata povezavo med razvojem (bojem proti revščini) in varstvom človekovih pravic, saj so te temelj resničnega in stabilnega družbenogospodarskega razvoja države ter prispevajo k uresničevanju razvojnih ciljev novega tisočletja.

2.4 „Kot gospodarski in politični akter z globalnim diplomatskim dossegom ter znatnim proračunom za zunanjo pomoč ima EU tako vpliv kot sredstva, ki jih lahko uporabi za spodbujanje demokratizacije in človekovih pravic [v tretjih državah]“ ⁽⁵⁾. Evropska unija ta vpliv danes uveljavlja prek političnega dialoga o človekovih pravicah z državami, s katerimi vzdržuje odnose. Primeri vključujejo strukturne dialoge, namenjene izključno človekovim pravicam (Kitajska) ter regionalne in dvostranske dialoge v okviru sporazumov o partnerstvu in sodelovanju ter pridružitvenih sporazumov, sklenjenih z državami v razvoju, novimi sosedami EU in državami kandidatki.

2.5 Poseben primer je klavzula o človekovih pravicah, ki jo EU vključuje v dvostranske sporazume s tretjimi državami in ki določa, da je spoštovanje človekovih pravic in demokracije „bistvena sestavina“ sporazuma. Ta klavzula je sestavni del vseh dvostranskih sporazumov, ki jih je EU sklenila od leta 1992, in zdaj velja za več kot sto držav ⁽⁶⁾. Morebitna kršitev bistvene sestavine sporazuma lahko sproži vrsto ukrepov na različnih ravneh, vključno z začasno prekinitvijo političnih stikov ali

⁽³⁾ V zvezi s tem je treba omeniti Evropsko socialno listino iz leta 1961, prvi pravni vir, ki na evropski ravni sistematično ureja ekonomske in socialne pravice. Listina je začela veljati leta 1965, leta 1996 je bila revidirana, v sedanji obliki pa velja od leta 1999. Na koncu je treba omeniti še Listino Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev iz leta 1989.

⁽⁴⁾ Izjava Sveta in Komisije o razvojni politiki Evropske skupnosti z dne 10.11.2000: http://europa.eu.int/comm/development/lex/en/council20001110_en.htm; Razvojna politika Evropske unije – *Evropsko soglasje*, COM(2005) 311 konč.

⁽⁵⁾ Sporočilo Komisije Svetu in Evropskem parlamentu o vlogi Evropske unije pri spodbujanju človekovih pravic in demokratizacije v tretjih državah, COM(2001) 252 konč.

⁽⁶⁾ Sporočilo Komisije o vključitvi spoštovanja demokratičnih načel in človekovih pravic v sporazume med Skupnostjo in tretjimi državami, COM(1995) 216 konč.

spremembami v programih sodelovanja. EU ima na voljo še en instrument: klavzulo o „socialni spodbudi“ v splošnem sistemu preferencialov (GSP in GSP+), ki uvaja dodatne prednosti za države, ki spoštujejo določene zahteve MOD (7).

2.6 Kljub temu pa je v politiki EU na področju človekovih pravic še vedno precej pomanjkljivosti in protislovij. Leta 2005 je Evropski parlament sprejel resolucijo (8), v kateri poudarja, da mnogi sektorski sporazumi EU (za področja tekstilne industrije, ribištva, kmetijstva itd.) še vedno ne vsebujejo „klavzule o človekovih pravicah“. V resoluciji na splošno obžaluje nejasnost pogojev in postopkov sedanjih sporazumov, ki ne omogočajo učinkovite uporabe klavzul. Ob tem zlasti poudarja omejeno vlogo Parlamenta pri pogajanjih o sporazumih (spremljanje in prekinitev), ki daje Svetu in Komisiji več manevrskega prostora pri odločanju.

2.7 Podobno se EU, kadar gre za sporazume o gospodarskem partnerstvu (9) s skupino afriških, karibskih in pacifiških držav (AKP) in sporazume o prosti trgovini za Sredozemlje, osredotoča predvsem na gospodarske vidike. Obstaja tveganje, da bi se razvojna pomoč obravnavala kot instrument prisile v odnosih z južnimi partnerji, s čemer bi sporazumi prenehali koristiti razvoju (in posledično varstvu človekovih pravic) v državah prejemnicah.

2.8 EESO ponavlja potrebo po **usklajenih in dopolnilnih politikah** EU v podporo človekovim pravicam in demokratizaciji z enako stopnjo prednostne obravnave v različnih sektorjih zunanje, trgovinske in razvojne politike. Zaznati je tudi potrebo po obsežnejšem **procesu posvetovanja s civilno družbo**, da se zagotovi dejansko spoštovanje načela skladnosti. Organizacije civilne družbe bi lahko pomembno prispevale k izvajanju različnih faz, od faze pogajanj o sporazumih do spremljanja in ocenjevanja v fazi izvajanja.

3. Predstavitev EIDHR (Evropski instrument za demokracijo in človekove pravice)

3.1 EIDHR je finančni instrument EU za podporo dejavnostim na področju varstva človekovih pravic in demokracije v tretjih državah. Nanj je treba gledati kot na instrument, ki dopolnjuje druge

načine izvajanja že omenjenih politik na področju demokracije in človekovih pravic: politični dialog, diplomatske posege, trgovinske sporazume ter geografske in tematske instrumente ter programe sodelovanja.

3.2 Ta instrument je bil ustanovljen v okviru finančne perspektive EU za obdobje 2007–2013, ki je pomenila začetek dolgotrajnega procesa preoblikovanja programov tuje pomoči Evropske unije. Novi okvir sedaj zajema geografske instrumente **IPA** (predpristopni instrument za države kandidatke in potencialne države kandidatke), **ENPI** (instrument za sosednje države, kavkaške države, srednjo Evropo in Sredozemlje), **DCI** (instrument za razvojno sodelovanje) in **ICI** (instrument za sodelovanje z industrializiranimi državami) in tematske instrumente **EIDHR** (instrument za človekove pravice), **SI** (instrument za stabilnost) in **INSC** (instrument za jedrsko varnost). Za izvajanje tematskih instrumentov ni potrebno soglasje oblasti tretjih držav.

3.3 Uredba o EIDHR (10) je začela veljati 1. januarja 2007 in vzpostavila instrument z lastnim proračunom. Njena uveljavitev ni bila lahka, saj so bile človekove pravice in demokracija vključene v prvotni predlog kot tematski sklop v okviru instrumenta DCI, zato v odnosu do drugih dejavnosti razvojnega sodelovanja niso bile samostojne. Po zaslugi pritiska Evropskega parlamenta in **organizacij civilne družbe** je bila na koncu pripravljena posebna uredba za področje človekovih pravic in demokracije.

3.4 Ta instrument nadomešča evropsko pobudo za demokracijo in človekove pravice – program, ki se je izvajal od leta 2000 do leta 2006. Novi instrument se odziva na kritike predhodne evropske pobude, za katero je prevladovalo mnenje, da je na upravni in finančni ravni po nepotrebnem preveč toga ter da je slabo prilagojena civilni družbi v državah, v katerih so demokracija in človekove pravice problematične.

3.5 Revizija tega instrumenta zajema več vidikov. Prvi je večletno strateško načrtovanje, ki opredeljuje okvir za pomoč EU ter določa prednostne naloge in okvirno dodelitev finančnih sredstev. Ustrezen strateški dokument pripravi generalni direktorat Evropske komisije za zunanje zadeve po posvetovanju z drugimi akterji, ki vključujejo tudi predstavnike civilne družbe. Naslednji vidik je večletni akcijski program, ki pa temelji na strateškem dokumentu in podrobneje določa njegove cilje, področja posredovanja, upravljalvske postopke in obseg financiranja. Večletni akcijski program pripravi EuropeAid.

(7) Uredba Sveta (ES) št. 2820/98 z dne 21. decembra 1998 o uporabi večletne sheme splošnih tarifnih preferencialov v obdobju od 1. julija 1999 do 31. decembra 2001, UL L 357, 30.12.1998, str. 1-112.

(8) Resolucija Evropskega parlamenta o klavzuli o človekovih pravicah in demokraciji v sporazumih Evropske unije (2005/2057 INI).

(9) Pogajanja za sklenitev teh sporazumov na podlagi Kotonovskega sporazuma iz leta 2000 so se začela leta 2002. Ti sporazumi določajo vzpostavitev območja proste trgovine med EU in partnerkami iz skupine afriških, karibskih in pacifiških držav.

(10) Uredba (ES) št. 1889/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o uvedbi instrumenta financiranja za spodbujanje demokracije in človekovih pravic po svetu, UL L 386, 29.12.2006.

3.6 Velja opozoriti, da je bila za strateške dokumente, ki jih pripravi Evropska komisija in sprejmejo države članice, uvedena pravna presoja (*legal scrutiny*) Evropskega parlamenta. Pri izvajanju politik mora Evropska komisija upoštevati pripombe Evropskega parlamenta.

3.7 EIDHR ima trenutno pet ciljev ⁽¹¹⁾:

- 1) izboljšati spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin v državah in regijah, kjer so najbolj ogrožene;
- 2) okrepiti vlogo civilne družbe pri spodbujanju človekovih pravic in demokratičnih reform, pri podpiranju mirnega usklajevanja skupinskih interesov ter pri krepitvi politične udeležbe in zastopanosti;
- 3) podpirati ukrepe glede vprašanj človekovih pravic in demokracije na področjih uporabe smernic EU, med drugim glede dialoga o človekovih pravicah, zagovornikov človekovih pravic, smrtnih kazni, mučenja, otrok in oboroženih spopadov;
- 4) podpreti in okrepiti mednarodni in regionalni okvir za zaščito človekovih pravic, pravičnosti, pravne države in za spodbujanje demokracije;
- 5) ustvariti zaupanje v demokratični volilni proces, zlasti s spremljanjem volitev.

3.8 EIDHR je ključni instrument za izvajanje konkretnih ukrepov v podporo človekovim pravicam in hkrati eden vodilnih instrumentov, zlasti za organizacije civilne družbe, ki bodo v njem našle primerno odskočno desko za svoje pobude.

4. Splošne ugotovitve

4.1 Stališče EESO glede novega instrumenta EIDHR je na splošno pozitivno. Pomen tega instrumenta za podporo politikam EU na področju človekovih pravic v svetu je nesporen. Stališče EESO je pozitivno tudi glede povečanja finančnih sredstev, dodeljenih temu instrumentu. Zaradi svojih posebnih izkušenj je EESO pripravljen podpreti civilno družbo v tretjih državah, ki mora ostati glavni prejemnik sredstev, ki jih zagotavlja instrument. EESO tudi meni, da imajo področja, ki jim je namenjen instrument, in strateške prednostne naloge njegove strokovne skupine za zunanje zadeve veliko skupnega.

4.2 Kljub temu EESO opozarja na dve splošni zahtevi: 1) v okviru celotne strukture EIDHR je treba dati večji poudarek varstvu **ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic, zlasti**

mednarodni pravici do dela (ekonomske, socialne in kulturne pravice so lahko izhodišče za naknadno podporo državljskim in političnim pravicam, zlasti v problematičnih državah); in 2) treba je **okrepiti vlogo EESO in organizirane civilne družbe** v različnih procesih posvetovanja z evropskimi institucijami na področju človekovih pravic ⁽¹²⁾.

4.3 Kakor je zapisano v uredbi o EIDHR, „naloge zgraditi in ohranjati kulturo človekovih pravic in poskrbeti, da demokracija deluje“ ni mogoče izpolniti brez doslednega spoštovanja ekonomskih in socialnih pravic. **Varstvo pravice do dela in vseh z njim povezanih pravic**, opredeljenih v konvencijah MOD, je danes ključni vidik za razvoj tretjih držav. Evropska komisija pravi: „EU meni, da spoštovanje socialnih pravic in delovnopравnih standardov vodi v trajen in pravičen družbeni in gospodarski razvoj“, in „socialni partnerji (podjetja, sindikati) [...] so zato ključni akterji. Sindikati so pogosto organizacije z najbolj množičnim članstvom v partnerskih državah in so hkrati varuhi mednarodnih delovnopравnih standardov“ ⁽¹³⁾.

4.4 Povedano je že bilo, da bi lahko bila organizirana civilna družba bolj vključena v pogajanja o sporazumih med EU in tretjimi državami. Vendar to ne zadošča. Zdi se, da bi bila dobra zamisel, da bi bila organizirana civilna družba bolj vključena v proces odločanja tudi kadar gre za odločanje o strateškem in letnem načrtovanju tuje pomoči. Komisija že zdaj predvideva posvetovanje z organizacijami civilne družbe za področje človekovih pravic. Kljub temu bi moral biti ta postopek preglednejši in formaliziran v institucionalnem okviru.

4.5 Posvetovanja z delegacijami EU v državah prejemnicah so zlasti pomembna zato, da bi razdeljena pomoč dejansko zadovoljila resnične družbene potrebe ⁽¹⁴⁾.

4.6 EESO poudarja, da so sistematična posvetovanja s civilno družbo pomembna tudi na meddržavni, regionalni in lokalni

⁽¹²⁾ EESO opozarja, da ima organizirana civilna družba pomembno vlogo ne samo v primeru instrumenta EIDHR, temveč v primeru vseh instrumentov, ki jih na področju tuje pomoči upravlja EU. Tako na primer poziva k ciljnemu usmerjanju tematskega programa za azil in migracije, ki je sestavni del DCI, v dejansko podporo pobudam civilne družbe za spodbujanje ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic migrantov, s čimer bodo tudi upoštevane prednostne naloge Odbora, določene v njegovem mnenju o migracijski politiki EU iz julija 2008. Glej tudi mnenje o migraciji in razvoju: priložnosti in izzivi, (poročevalec g. SHARMA) UL C 120, 16.5.2008, str. 82.

⁽¹³⁾ Sporočilo Komisije Svetu in Evropskem parlamentu o vlogi Evropske unije pri spodbujanju človekovih pravic in demokratizacije v tretjih državah, COM(2001) 252 konč.

⁽¹⁴⁾ Pri razdeljevanju finančnih sredstev je pomembna zlasti usklajenost porazdelitve med različnimi državami in geografskimi območji, pri čemer je treba upoštevati dejansko stanje in dejanske potrebe.

⁽¹¹⁾ Strateški dokument EIDHR 2007–2010, GD RELEX/B/1 JVK 70618, spletna stran EuropeAid.

ravni. Zato poziva predstavnike vseh ravni, naj se pridružijo civilni družbi pri vseh političnih odločitvah pred pripravo kakršnih koli strateških dokumentov ali sprejetjem kakršnih koli strateških odločitev. Ker na tem področju ni primerjalnih analiz, EESO za krepitev procesa posvetovanja s civilno družbo predlaga, da se ta posvetovanja redno spremlja in ocenjuje na podlagi ugotovljenih dejstev in ob uporabi uradno potrjenih metod.

4.7 EESO poudarja, da je treba v ta namen oživiti resničen *dialog* med organizirano civilno družbo in delegacijami EU. EESO bi si zato želel, da bi bile vse delegacije EU bolj vključene v izvajanje projektov in da bi jim bilo za to nalogo dodeljeno specializirano osebje, podobno kot so uradniki za civilno družbo („Civil Society Officers“), ki jih je sedaj že kar nekaj.

4.8 EESO poziva, da se človeške in finančne vire za izvajanje EIDHR prilagodi posebni naravi projektov, ki se izvajajo v sodelovanju s civilno družbo, in njihovim omejitvam glede časa, osebja in finančnega tveganja, tako v delegacijah Komisije v tretjih državah kot v Bruslju ⁽¹⁵⁾. Za to je treba poleg pozitivnih korakov, ki jih je Komisija že sprejela, uvesti posebne dejavnosti za izbiro in usposabljanje osebja.

4.9 EESO poziva zlasti k analizi virov, ki jih ima dejansko na voljo Unija za podporo pobudam za krepitev zmogljivosti organizacij civilne družbe, ki so že vključene v te dejavnosti, ter malih neodvisnih in neformalnih organizacij civilne družbe, ki jim je treba zagotoviti namenske in pogosto skromne zneske neposredne pomoči (*core funding* – osnovno financiranje).

5. Posebne ugotovitve

5.1 Cilj 1:

EESO pozdravlja konkretno vključitev **pravice do združevanja, pravice do ustanavljanja in pravice do članstva v sindikatu** med podlage za prednostno delovanje v okviru tega cilja.

Kljub temu pa je treba dodati tudi **pravico do kolektivnih pogajanj**, ki dopolnjuje pravico do združevanja in je zapisana v konvencijah Mednarodne organizacije dela (MOD).

⁽¹⁵⁾ Viri, rezervirani za EIDHR, trenutno dosegajo okrog 10 % vseh sredstev, ki so na voljo za programe sodelovanja. Preostanek je dodeljen na podlagi dvostranskih sporazumov in sporazumov o proračunski podpori za države prejemnice. Ta pristop pomeni, da je treba poleg odvajanja ustreznih zneskov na ravni vlade zagotoviti, da osebje delegacij namenja več pozornosti programom, ki so s finančnega vidika višje na seznamu prednostnih nalog.

EESO poudarja, da se ta vprašanja nanašajo na veliko držav in so zanje tudi ključnega pomena ⁽¹⁶⁾. V teh državah sta ljudem krateni temeljni pravici do izražanja in združevanja; nekateri člani sindikatov svoj boj za človekove pravice pogosto plačajo z življenjem. V zvezi s tem je treba lokalnim organizacijam ⁽¹⁷⁾ zagotoviti mednarodno solidarnost in pomoč, ki bi morala po možnosti vključevati vse.

V zvezi s tem EESO poudarja tudi pomen svobode opravljanja poslovnih dejavnosti, ki prispeva h gospodarskemu razvoju, a je v različnih državah pogosto ovirana.

5.2 Cilj 2:

Ta cilj je osredotočen na demokratične reforme, podpira usklajevanje interesov različnih skupin in krepi udeležnost in zastopanost. EESO opozarja na **odsotnost socialnega dialoga** med prednostnimi nalogami, navedenimi v akcijskem načrtu.

Čeprav je bil pomen svobode združevanja ponovno potrjen, bi bilo treba socialni dialog izrecno omeniti kot prednostni instrument za zagotavljanje udeležnosti in zastopanosti interesnih skupin – v tem primeru socialnih partnerjev (delodajalcev in delojemalcev) – ter za usklajevanje njihovih interesov. Socialni dialog je sredstvo za usklajevanje interesov udeleženi strani, ki tem pogosto omogoči, da same dosežejo dogovor. Načelo enakopravnosti in uveljavljanja temeljnih načel demokracije je zato nepogrešljiv sestavni del tega procesa. Socialni dialog je torej konkreten dokaz uveljavljanja svobode izražanja in svobode združevanja, ki sta po opredelitvi EIDHR „predpogoja za politični pluralizem in demokratični proces“.

Socialni dialog kot model za doseganje dogovora med socialnimi partnerji v EU bi bilo treba podpreti tudi v tretjih državah, kjer je treba uveljavljati in utrjevati ustvarjanje demokratičnih struktur. Poleg tega ne smemo pozabiti, da socialni dialog že po naravi ni zgolj instrument za reševanje, temveč tudi za preprečevanje sporov.

EESO opozarja na dejstvo, da sta svoboda združevanja in socialni dialog temeljna elementa za izvajanje politik, ki podpirajo načelo **dostojnega dela**, ki sta ga leta 2006 sprejela in potrdila Komisija in Svet ⁽¹⁸⁾. Poudarja tudi, da se strateški dokument EIDHR izrecno nanaša na širjenje pogojev za dostojno delo. Zato se zavzema za to, da ta načela postanejo resnični cilji instrumenta za demokracijo in človekove pravice.

⁽¹⁶⁾ Glej spletno stran UNHCR (Svet ZN za človekove pravice).

⁽¹⁷⁾ Glej mnenje CESE o svobodi združevanja v partnerskih državah Euromeda, poročevalec g. MORENO, UL C 211, 19.8.2008, str. 77.

⁽¹⁸⁾ Sporočilo Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o spodbujanju dostojnega dela za vse, COM(2006) 249.

5.3 Cilj 3: zagovorniki človekovih pravic

EESO poziva, da se nameni več pozornosti posameznikom, ki se borijo za delovnopravne pravice, in predlaga, da se, v sodelovanju z mrežami organizacij civilne družbe, poveča podpora ogroženim zagovornikom človekovih pravic ⁽¹⁹⁾.

EESO predlaga premislek o ustanovitvi kontaktnih točk (*focal points*) v podporo zagovornikom človekovih pravic, ki bi institucijam in organom EU omogočale, da v skladu s svojimi pristojnostmi delujejo v okviru mreže (vključno s Svetom Evrope, ki je že začel izvajati pobude v ta namen).

Na koncu predlaga še sodelovanje z Odborom regij in njegovo neposredno vključevanje v pobude na tem področju (glej na primer „mesta zatočišča“, „*les villes refuges*“ ⁽²⁰⁾).

V Bruslju, 15. januarja 2009.

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Mario SEPI

5.4 Posebna vloga EESO

EESO poziva Evropsko komisijo, naj se z njim redno posvetuje v zvezi z EIDHR. EESO kot posvetovalno telo evropskih institucij, v katerem so zastopani socialni partnerji in druge organizacije civilne družbe, ki dejavno sodelujejo v partnerstvu z organizacijami civilne družbe v tretjih državah, lahko konkretno prispeva tako k strateškemu načrtovanju kot k vrednotenju instrumenta.

EESO predlaga, da se po zgledu Evropskega parlamenta ustanovi odbor za spremljanje EIDHR, ki bi imel nalogo odzvati se na nujne zahteve za posvetovanje v okviru novih postopkov, uvedenih za finančne instrumente, ter zagotoviti spremljanje programov in izvajanje EIDHR..

In končno EESO lahko prispeva tudi k podpori civilne družbe, tako v „problematičnih“ državah kot tudi pri spremljanju dovolilnega dogajanja za utrjevanje demokratičnih sistemov in vzpostavljanje demokratičnih institucij (zlasti institucij, ki lahko zagotavljajo dialog med socialnimi partnerji).

⁽¹⁹⁾ To vključuje ukrepe usklajevanja in odzivanja v primeru kršitev človekovih in sindikalnih pravic, ki sta jih uvedla Urad za človekove pravice in pravice sindikatov (*Human and Trade Union Rights Department*) pri Mednarodni konfederaciji sindikatov (ITUC).

⁽²⁰⁾ Glej na primer <http://www.icorn.org>.